

ת ל מ ו ד

דינים בהעמקה ומבוא לתושבע"פ
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון — מבוא לתורה שבעל פה,
הלכות תפילין — $(12 \times 1) + (8 \times 2)$ — 28 נקודות
פרק שני — "במעגלי ההלכה" — (12×6) — 72 נקודות
או
פרק שלישי — "משנה ברורה" — (12×6) — 72 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — מבוא לתורה שבעל פה, הלכות תפילין

(28 נקודות)

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (שאלת חובה — 12 נקודות)
ועל שתיים מן השאלות 2-4 (לכל שאלה — 8 נקודות).

ענה על שאלה 1 — שאלת חובה.

1. מבוא לתורה שבעל פה

א. (1) מהו הסדר שעל פיו סודרו המשניות במשנה, ומהו הסדר שעל פיו סודרו מדרשי ההלכה?

(2) ציין שלושה מששת סדרי המשנה, ופרט את התוכן של כל אחד מהם.

(6 נקודות)

ב. (1) מהו הסדר שעל פיו סודרו מדרשי האגדה, ומהו התוכן של מדרשים אלה?

(2) מתי פעלו הסבוראים, ומדוע הם כונו כך?

(6 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 2-4.

2. מבוא לתורה שבעל פה

א. אחד משלושה עשר עיקרי האמונה שמנה הרמב"ם הוא "תורה מן השמים".

הסבר עיקר זה, והדגם אותו באמצעות מצווה אחת. (5 נקודות)

ב. רבי יהודה הנשיא חיבר את המשנה מכיוון שחשש שתשתכח תורה שבעל פה מישראל.

כתוב סיבה אחת לחשש של רבי יהודה הנשיא. (3 נקודות)

3. הלכות תפילין — סימן כ"ה

א. (1) "כל הקורא קריאת שמע בלי תפילין הרי הוא כאילו מעיד עדות שקר בעצמו".

מדוע זו עדות שקר? כתוב הסבר אחד.

(2) אדם שאין לו תפילין וחושש שזמן קריאת שמע יעבור בטרם ישיג תפילין —

מה יעשה, ומדוע?

(5 נקודות)

ב. "וביום שיש בו [ברית] מילה ראוי שלא לחלוץ [תפילין] עד אחר המילה" (משנה ברורה).

הסבר את הטעם להלכה זו. (3 נקודות)

4. הלכות תפילין – סימן כ"ה

א. תפילין שנשמטו מראשו של מתפלל או מידו ומחזירן למקומן – נחלקו הפוסקים

אם עליו לברך שוב.

נמק את שתי הדעות. (4 נקודות)

ב. (1) בראש חודש נוהגים לחלוץ את התפילין לפני תפילת מוסף. הסבר את הטעם לכך.

(2) יש הנוהגים לחלוץ בראש חודש את התפילין דווקא לפני הקדיש הקודם לתפילת מוסף.

הסבר את הטעם לכך.

(4 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

בחר בפרק שני או בפרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.

פרק שני — "במעגלי ההלכה" (72 נקודות)

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מן השאלות 5-11 (לכל שאלה — 12 נקודות).

5. תפילה בציבור

- א.** כתוב שת מעלות של תפילת הציבור שאין לתפילת היחיד. (6 נקודות)
- ב. (1)** אדם שמרגיש שהוא מכוון את לבו בתפילתו ביחידות יותר משהוא מכוון את לבו בתפילה בציבור — כיצד ינהג? נמק.
- (2)** מהו הבסיס להיתר להתנדב ליחידה צבאית מובחרת אף שידוע שביחידה זו אין מניין לתפילה?
- (6 נקודות)

6. שמירת הגוף

- א. (1)** כתוב שני נימוקים נגד צ'ד.
- (2)** למי מותר לעסוק בצ'ד, ומדוע יש לו היתר לכך?
- (6 נקודות)
- ב.** העישון מסוכן ומזיק לגוף. לפיכך אסרו הפוסקים לעשן סיגריות וסמים.
- כתוב שלושה נימוקים נוספים לאיסור לעשן סמים. (6 נקודות)

שמיטה**7. טעמי המצווה ומלאכות**

- א. (1)** כתוב טעם אחד למצוות שמיטה.
(2) כיצד אדם שאינו חקלאי יכול ליישם את ערכי השמיטה? כתוב שתי דוגמאות.
 (6 נקודות)
- ב. (1)** בשנת השמיטה מוטב לכסח את הדשא דרך קבע, כפי שעושים בשנים אחרות, ולא להמתין זמן רב עד הכיסוח הבא. נמק.
(2) לאיזו מטרה מותר לעקור עץ בשנת השמיטה?
 (6 נקודות)

8. איסורים והיתר מכירה

- א. פֶּרֶט שלוש פעולות שאסור לעשות בפרות שיש בהם קדושת שביעית.** (3 נקודות)
- ב. מהו "איסור ספיחים", ומדוע קבעו אותו חכמים?** (3 נקודות)
- ג. מהו "היתר מכירה" בשנת שמיטה, ומה הם שני העקרונות (הלכות) שהיתר זה מבוסס עליהם?** (6 נקודות)

בית ומשפחה**9. "איסור קרבה" (נגיעה)**

- א. (1)** לדעת רמב"ן, איסור נגיעה של חיבה הוא מדרבנן.
 באיזה תנאי איסור הנגיעה הוא מדאורייתא גם לדעת רמב"ן?
(2) "כדי להדליק אש גדולה אין צורך ביותר מגפרור אחד" (הרב אלימלך בר שאול).
 באיזה דברים אלה בהקשר של איסור נגיעה.
 (6 נקודות)
- ב. הרב משה פיינשטיין פסק שנסיעה באוטובוס שגברים ונשים עומדים בו בצפיפות — מותרת.**
(1) מהו הנימוק של הרב פיינשטיין להיתר זה?
(2) מאיזו נסיעה באוטובוס שגברים ונשים עומדים בו בצפיפות ראוי להימנע?
 (6 נקודות)

התנהלות של משפחה

10. א. "השותפות היא האידאל הגדול ביותר בין בני האדם עלי אדמות [...]. יש למצוא כמה שיותר

הודמנויות להיות שותף עם בן הזוג" (הרב שלמה אבינר).

(1) מדוע שותפות של בני זוג חשובה מאוד?

(2) כתוב דוגמה מעשית למצב שבו שותפות של בני זוג נדרשת במיוחד.

(6 נקודות)

ב. "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות" (סנהדרין, עא, ע"א).

(1) מדוע מעולם לא התקיים ולעולם לא יתקיים דין בן סורר ומורה?

(2) התנאים הנדרשים לקיום של דין בן סורר ומורה מלמדים על דרך החינוך

שראוי שהורים ינקטו.

הסבר דרך חינוך זו.

(6 נקודות)

11. מלאכות שבת – כללים

א. יוסף משווה קרקע בביתו ובנימין משווה קרקע בשדה – כתוב את אב המלאכה

שכל אחד מהם עבר עליו, ואת הסיבה להבדל בין אבות המלאכה. (6 נקודות)

ב. אב המלאכה של זמירת אילן יכול להיות "זורע" ויכול להיות "קוצר".

באיזה מצב הזומר אילן ייחשב "זורע", באיזה מצב הזומר אילן ייחשב "קוצר",

ובאיזה מצב הזומר אילן ייחשב הן "זורע" הן "קוצר"? (6 נקודות)

בחר בפרק שני א בפרק שלישי, לפי התכנים שלמדת.**פרק שלישי — "משנה ברורה" (72 נקודות)**

אם בחרת בפרק זה, ענה על שש מן השאלות 12-18 (לכל שאלה — 12 נקודות).

12. הלכות נטילת ידיים שחרית — סימן ד'

- א.** בעל השולחן ערוך פסק שיש ליטול ידיים במים בכמה מצבים.
- כתוב את הסיבה לנטילת ידיים לאחר יציאה מן השירותים ולאחר נטילת ציפורניים, ואת הסיבה לנטילת ידיים לאחר חליצת נעליים ולאחר נגיעה ברגליים. (4 נקודות)
- ב.** (1) אדם שאין לו מים לנטילת ידיים — כיצד יכין את ידיו לתפילה, ואיזו ברכה יברך?
- (2) הסבר מדוע אפשר לברך ברכות השחר לפני נטילת ידיים, ומדוע אדם שישן עירום אינו רשאי לברך לפני נטילת ידיים.
- (8 נקודות)

13. הלכות קריאת שמע — סימן נ"ח

- א.** אדם שלא קרא קריאת שמע כ"ו תיקין" — כתב בעל השולחן ערוך: "יש לו להקדים לקרותה במהרה". ציין שני מצבים שבהם אין "להקדים לקרותה במהרה". (4 נקודות)
- ב.** (1) שני אנשים קוראים קריאת שמע באותו הזמן: האחד קורא קריאת שמע של ערבית, והאחר קורא קריאת שמע של שחרית, ושניהם יוצאים ידי חובת קריאת שמע. מהו הזמן ביממה שבו הדבר מתאפשר? נמק.
- (2) אדם שקרא קריאת שמע של ערבית בזמן שציינת בתת-סעיף (1), אינו יכול לקרוא גם קריאת שמע של שחרית בזמן זה. נמק.
- (8 נקודות)

14. הלכות קריאת שמע — סימן ס'

א. אדם היה חייב בברכת המזון ובירך עם ילדיו הקטנים כדי לחנכם למצוות, אולם שכח לכוון, ולפיכך לא יצא ידי חובה.

(1) יש שני סוגים של כוונה. משני סוגים אלו, מהי הכוונה שאדם זה שכח לכוון? נמק.

(2) אדם זה לא יצא ידי חובה גם לפי הסוברים כי אין מצוות צריכות כוונה. נמק.

(8 נקודות)

ב. אדם נטל לולב ושכח לכוון.

הסבר באיזה מצב יצא ידי חובה גם לפי הסוברים שמצוות צריכות כוונה. (4 נקודות)

15. הלכות תפילה — סימן פ"ט

א. "אפילו ללמוד אסור משיגיע זמן תפילה" (שולחן ערוך).

(1) ב"משנה ברורה" צוינו שתי דעות בנוגע לתחילת הזמן שבו "אפילו ללמוד אסור".

כתוב את שתי הדעות.

(2) יהונתן מלמד שיעור ("דף יומי") לפני תפילת שחרית.

כתוב מדוע מותר לו לעשות כן, וציין את התנאי להיתר זה.

(8 נקודות)

ב. אדם קונה אוכל בחנות לפני תפילת שחרית.

באיזה תנאי מותר לו לעשות זאת, ובאיזה תנאי אסור לו לעשות זאת? נמק. (4 נקודות)

16. הלכות תפילה — סימן ק"ח

א. (1) אדם מתפלל תפילת תשלומין — מהי התפילה הראשונה שעליו להתפלל,

ומהי השנייה? נמק.

(2) מהו הדין אם הפך את סדר התפילות? הסבר מדוע.

(8 נקודות)

ב. (1) אדם שכח להתפלל תפילת שחרית, ולא השלים אותה בתפילת מנחה.

כיצד יוכל להשלים את תפילת שחרית לאחר שעבר זמן תפילת מנחה?

(2) איזה תנאי ראוי שיתקנה אדם לפני שיתפלל תשלומין באופן שצינינת בתת-סעיף (1)?

(4 נקודות)

17. מלאכות שבת – כללים**א. (1) המשקה צמחים בשבת – חייב.**

מהו אב המלאכה שפעולה זו היא תולדה שלו, ומדוע פעולה זו היא תולדה של אב זה?

(2) המפורר גוש מתכת בשבת – חייב.

מהו אב המלאכה שפעולה זו היא תולדה שלו, ומדוע פעולה זו היא תולדה של אב זה?

(8 נקודות)

ב. אברהם השליך זרעים על אדמה לחה, ויצחק השליך זרעים על אדמה יבשה, ביום שבו צפוי**לרדת גשם.****כתוב מי מהם עבר על איסור דאורייתא ומי מהם עבר על איסור דרבנן. נמק. (4 נקודות)****18. מלאכות שבת – כללים****א. יוסף משווה קרקע בביתו ובנימין משווה קרקע בשדה – כתוב את אב המלאכה****שכל אחד מהם עבר עליו, ואת הסיבה להבדל בין אבות המלאכה. (6 נקודות)****ב. אב המלאכה של זמירת אילן יכול להיות "זורע" ויכול להיות "קוצר".****באיזה מצב הזומר אילן ייחשב "זורע", באיזה מצב הזומר אילן ייחשב "קוצר",****ובאיזה מצב הזומר אילן ייחשב הן "זורע" הן "קוצר"? (6 נקודות)****בהצלחה!**זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך